

Article Arrival Date**15.05.2024****Article Published Date****20.06.2024****ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNDE DİSLALİ NEDİR?¹**

DISLALIA IN LEARNING DISABILITY?

Murat BALCI,

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, 0000-0003-3898-8651

Nur Melike ŞİMŞEK

İstanbul Aydın Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, 0009-0007-6590-3349

Özet

Dil, insanların iletişim kurmak için kullandığı karmaşık bir yapıdır. Her bireyin dil kullanımı kişisel deneyimlerine, kültürüne ve yaşadığı aileye, çevreye bağlı olarak şekil alır. Bu nedenle, dilin gelişimi kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Çocuklarda dil gelişimi, doğumdan itibaren hızla ilerler. Bebekler, çevrelerinden gelen seslere tepki vererek dilin temellerini atmaya başlarlar. İlk aylarda bu tepkiler genellikle ağlama ve ses taklitleri şeklindedir. Zamanla, bebekler kelime dağarcıklarını geliştirir ve basit cümleler kurmaya başlarlar. Bu dönemde dil hataları normaldir ve çocukların dil becerilerinin gelişimine yardımcı olur. Çocuklarla bebeklikten itibaren akıcı bir şekilde konuşmalı yani “bebeksi konuşma” diye nitelendirilen konuşma bireyle çocuk arasında gelişmemeli. Dünyada özel eğitim alanında üstüne çalışmalar yapılan öğrenme güçlüğüne değinecek olursak; öğrenme güçlüğü dinleme, konuşma, aritmetik yazma, okuma ve anlama gibi becerilerin kazanılmasında güçlük yaşama ve kullanılmasın da gecikme yaşamadır. Öğrenme güçlüğü bir hastalık değil gelişimsel geriliktir. Öğrenme güçlüğüne beş farklı alt dalı vardır, bunlar: Disleksi, Disgrafi, Diskalkuli, Dispraksi ve Dislali. Dislali, dünyada yeni bir kavram olup henüz ülkemizde tam olarak bilinmemektedir. Dislaliye sahip bireylerin konuşma esnasında fonetik düzensizlik, telaffuz problemleri, seslerin çıkartılmasında zorluk yaşama ya da değiştirilmesine neden olur. Birey bu yetersizliğe sahip olduğunda iletişim kuramadığından dolayı, sosyal-duygusal alanında da zedelenmeler meydana gelir. Tam olarak nedeni bilinmese de, beynin zedelenmesi sonucu oluşan bir yetersizlik olduğu düşünülmektedir. Dislaliye sahip bireylerde, dil gelişiminde gerilik, çok hareketlilik, kavram gelişiminde zayıflık gibi belirtilere rastlamaktayız. Birey bu yetersizlikten dolayı, çevresel ve akran zorbalığına uğraması mümkündür. Birey bu gibi durumlarda karşılaştığında iletişim problemleri ortaya çıkar ve duygusal kontrolü sağlayamamadan ötürü, özgüven eksikliği, huzursuz ve karmaşık hissetmesi mümkündür. Yetersizliğin iyileştirilmesi için, uzmanların, ailelerin ve öğretmenlerin birlikte hareket edip bireye uygun bireysel eğitim programları hazırlanmalı ve eğitim sürecine bu şekilde devam edilmesi önemlidir.

Anahtar kelimeler: Öğrenme Güçlüğü, Dislali, Özel Eğitim**Abstract**

Language is a complex structure that people use to communicate. Each individual's use of language depends on his or her personal experiences, culture, family and environment. Therefore, the development of language may differ from person to person. Language development in children progresses rapidly from birth. Babies begin to lay

¹ Bu çalışma ASES Uluslararası Malatya Bilimsel Araştırmalar Kongresinde 17-19 Mayıs 2024 tarihinde özet metin olarak yayınlanmak üzere kabul edilmiştir.

the foundations of language by reacting to the sounds coming from their environment. In the first months, these reactions usually take the form of crying and vocal imitations. Over time, babies develop their vocabulary and begin to use simple sentences. Language errors are normal during this period and help the development of children's language skills. One should speak fluently to children from infancy, that is, the speech described as "baby speech" should not develop between the individual and the child. If we talk about learning disabilities, which are studied in the field of special education around the world; Learning disability is difficulty in acquiring and delay in using skills such as listening, speaking, arithmetic writing, reading and understanding. Learning disability is not a disease but a developmental delay. There are five different sub-branches of learning disabilities: Dyslexia, Dysgraphia, Dyscalculia, Dyspraxia and Dyslalia. Dislali is a new concept in the world and is not yet fully known in our country. It causes individuals with dyslexia to have phonetic irregularities, pronunciation problems, difficulty in producing or changing sounds during speech. When an individual has this disability, he or she cannot communicate, causing damage to the social-emotional area. Although the exact cause is unknown, it is thought to be a deficiency caused by damage to the brain. In individuals with dyslexia, we encounter symptoms such as retardation in language development, hyperactivity, and weakness in concept development. It is possible for the individual to be exposed to environmental and peer bullying due to this deficiency. When an individual encounters such situations, communication problems arise and it is possible for the individual to lack self-confidence, feel uneasy and confused due to the inability to maintain emotional control. In order to improve the disability, it is important that experts, families and teachers act together to prepare individual education programs suitable for the individual and to continue the education process in this way.

Keywords: Learning Disability, Dyslexia, Special Education

1. DİSLALİNİN TARİHÇESİ

Dislali; Disleksi, Disgrafi, Dispraksi, Diskalkuli gibi öğrenme güçlüğü'nün bir alt kavramıdır. Diğer kavramlara kıyasla oldukça yeni bir kavram olan Dislalinin ortaya çıkışı tam olarak bilinmese de 21. Yüzyılın ikinci çeyreğinde özellikle Avrupa'da genelinde üzerine araştırmalar yapılmaya başlanan bir çalışma alanıdır. Öğrenme güçlüğü ilk olarak 1962 yılında Samuel Kirk tarafından kullanılmıştır. Kirk Chicago'da ilk kez öğrenme güçlüğü tanısını kullanmış ve daha sonrasında öğrenme güçlükleri derneklerinin açılmasında ışık olmuştur. Kirk'e göre öğrenme güçlükleri, olası bir beyinsel fonksiyon bozukluğu ve duygusal veya davranışsal rahatsızlıklar sonucu oluşan, konuşma, dil, okuma, yazma, aritmetik veya diğer okul konularındaki süreçlerden birinde veya daha fazlasındaki gerilik, rahatsızlık veya gecikmiş gelişmeye işaret eder. Bu çalışmalar özellikle dil gelişimi, alanında yapılmakta olup bireysel farklılıklara göre düzenlenen eğitim planlarıyla geliştirilmeye devam edilmiştir. Öğrenme güçlüğü konusunda yapılan bilimsel çalışmaların yetersizliği toplumda farklı şekillerde isimlendirilmelerine neden olmuştur. Bunların başında "arkadan gelenler, yavaş öğrenenler" gibi tanımlar gelmektedir (Peng, And Fuchs, 2016). Ancak özgül öğrenme güçlüğüne sahip bireylerin zeka düzeyleri normal ya da normalin üstündedir, öğrenme güçlüğü bir gerilik veya hastalık değil yetersizliktir ve bunun tedavisi yoktur. Bireyin gelişimi için eğitim ile desteklenebilir. Öğrenme güçlüğü'nün tanılanması için şu an geçerli olan 2 tanım vardır; ICD10 ve Amerikan Psikiyatri Derneğinin (DSM-5) tanımlamaları. DSM-5 göre; akademik öğrenmeler için gerekli olan okuma, yazma, aritmetik beceriler ve motor becerilerinde ki öğrenmelerin gecikmesi ya da hiç olmamasıdır bir

yetersizliktir. ICD10'a göre ise akademik becerilerin gelişmesi için okuma-yazma, aritmetik becerilerinin gelişmesine gerek yoktur ve öğrenme güçlüğü ICD10'a göre sağlık alanında ki bir yetersizliktir.

1.1. Dil Gelişimi

Dil gelişimi, bireyin yaşamının ilk yıllarında başlayan ve ömür boyu devam eden doğal süreçtir. Bu süreç, çocuğun dil becerilerini kazanması, kullanması ve geliştirmesiyle ilgilidir. Dil, düşünceleri ifade etmek, iletişim kurmak, bilgi alışverişinde bulunmak ve kültürel bağlamda etkileşimde bulunmak için temel bir araçtır. Dil gelişimi ile alakalı dönemin önde gelen psikolog ve nörologları tarafından ele alınmıştır. Çünkü doğduklarından beri teknoloji ile iç içe olmakta ve teknoloji tarafından şekillenmektedirler. Bu şekilde kendilerine verilen her iletiyi almaya açık bir etkileşim içindedirler (Şener, 2018: 82). Sigmund Freud, 20. yüzyılın önde gelen psikanalistlerinden ve nörologlarından biridir ve dil gelişimi konusundaki hipotezleri, psikodinamik yaklaşımın temelini oluşturur. Freud'un dil gelişimi ile ilgili yaklaşımı, kişinin psikoseksüel gelişimi ve zihinsel yapılarının evrelerine dayanmaktadır. Freud, psikoseksüel gelişim evrelerini beş adımda tanımlar: oral, anal, fallik, latent ve genital. Dil gelişimi açısından önemli olan bu evreler, bireyin cinsel enerjisinin belirli bir vücut bölgesine odaklanmasını ifade eder. Örneğin, oral evre, bebeklik döneminde ağız bölgesine odaklanır ve bu dönemde dil gelişimi önemli bir rol oynar. Freud'a göre, çocuğun dil gelişimi, özellikle anal evrede, aile içindeki yaşantılarıyla şekillenir. Tuvalet eğitimi süreci, çocuğun kontrol ve düzen konularında deneyim kazanmasına ve bu da dil gelişimini etkiler. Aynı zamanda, fallik dönemde cinsel kimlik ve cinsel farkındalık gelişir, bu da dilin cinsellikle ilişkilendirilmesine yol açabilir. Freud'un dil gelişimi hakkındaki çalışmaları, bilinçaltı dürtülerin ve içsel çatışmaların dil kullanımını etkilediğini öne sürer. Freud, bilinçaltındaki isteklerin ve duyguların dil yoluyla ifade edildiğini ve bu yorumun bireyin kişiliğini, davranışlarını ve ilişkilerini şekillendirdiğini savunur. Ancak, Freud'un dil gelişimi konusundaki teorileri günümüzde geniş bir eleştiriye tabi tutulmuş ve bilim dünyasında tartışmalı olarak kabul edilmiştir. Modern dil gelişimi araştırmaları, çocukların dil edinimini genetik, çevresel ve bilişsel faktörlerin karmaşık etkileşimleri olarak ele alır. Erik Erikson ise dil gelişimini psikososyal bağlamda ele alır. Onun teorisi, bireyin yaşam boyu süren birden fazla problemle karşılaştığını ve bu problemlerin çözümünün kişisel ve sosyal gelişimi etkilediğini öne sürer. Erikson'un teorisine göre, dil gelişimi, erken çocukluk döneminde temel bir öneme sahiptir ve bu dönemde yaşanan sorunlar, bireyin dil kullanımını ve ilişkilerinde belirleyici olabilir. Erikson, ilk aşama olan güven ve güvensizlik aşamasının özellikle bebeklik dönemine odaklandığını belirtir. Bebek, temel ihtiyaçları düzenli ve sevgi dolu bir şekilde karşılandığında, güven duygusu gelişir. Bu, dil gelişiminin temelini oluşturur, çünkü güven duygusu, çocuğun dil öğrenimine ve iletişim kurmaya olan güvenini etkiler. Erikson'un teorisinde ikinci evre ise utanç ve utanca karşı gelişen bağımlılık ve bağımsızlık arasındaki çatışmayı ele alır. Bu aşama, temel özerklik duygusunun oluşturulduğu dönemdir. Çocuklar bu dönemde dil becerilerini geliştirir ve kendilerini ifade etme yetenekleri artar. Ebeveynlerin ve çevrenin olumlu destekleri, çocuğun dil gelişimini güçlendirir. Erikson'un teorisindeki diğer evreler de dil gelişimini etkiler. Örneğin, üretkenlik ve baskınlık aşamasında, çocuklar okul öncesi ve okul çağlarında sosyal ilişkilerde dil kullanımını pekiştirirler. Bu dönemde çocuklar, akranlarıyla etkileşimde bulunarak, grup içinde iletişim kurarak ve duygusal ifadelerle başa çıkarak dil becerilerini geliştirirler. Erikson'un psikososyal gelişim teorisi, bireyin yaşamının farklı evrelerinde karşılaştığı psikososyal krizlerin dil gelişimini nasıl etkileyebileceğini anlamamıza yardımcı olur. Ancak, bu teori değişiklik gösteren eleştirilere tabi tutulmuş ve günümüzde dil gelişimi alanındaki diğer faktörlerle birlikte ele alınmaktadır.

Günümüzde ise dil gelişimi genellikle bebeklik döneminde başlar. Bebekler, sesleri ve çevresinde ki konuşmaları algılamasıyla başlarlar bu dönemlere bakacak olursak:

- DİL ÖNCESİ DÖNEM (0-12 AY)
- İLK SÖZCÜKLER (12-18 AY)
- DİL PATLAMASI (18-24 AY)
- CÜMLE KURMA (24-36 AY)
- DİL GELİŞİMİNİN HIZLANMASI (36-60 AY)
- AKADEMİK DİL DÖNEMİ (72 AY+)

İlk olarak dil öncesi dönemde bebekler anne karnında ki gelişimlerinden itibaren sesleri algılamaya başlar. Çevrelerinde ki sesleri 6. ve 8. Ayından itibaren babıldama döneminin başlamasıyla sesleri taklit ederek, ayırt ederek ve etkileşimde bulunarak dil becerilerini geliştirmeye başlarlar. İlk sözcüklerinin ortaya çıkmasıyla kelime öğrenimi başlar ve dil patlaması dönemi ile kelime dağarcığı genişlemeye devam eder. Bebekler, Çocuklar, dil gelişimlerini genellikle bireysel farklılıklarına göre hızlarda yaşarlar. Ancak, çocukların dil gelişimi genellikle belirli evrelerden geçer. Bu evreler, bebeklikte basit ses tepkilerinden başlayarak, kelime dağarcığının zenginleşmesi, cümle kurma becerisinin gelişmesi ve nihayetinde karmaşık düşüncelerini somut şekilde ifade edebilmesiyle ilerler. Dil gelişimi, çocuğun ailesi, çevresi ve genetik faktörlerle birlikte etkileşim içindedir. Çocuk, dil yeteneklerini günlük etkileşimlerden, kitap okumadan, televizyon izlemekten ve diğer çeşitli deneyimlerden kazanır. Ayrıca, çocuğun dil gelişimini desteklemek için ailelerin ve eğitimcilerin sağladığı uygun ortamlar ve etkileşimler de önemlidir. Dil gelişimi sadece çocukluk dönemiyle sınırlı değildir. İnsanlar ömür boyu dil becerilerini geliştirirler. Yeni diller öğrenmek, yazma becerilerini iyileştirmek ve karmaşık dil yapılarını anlamak gibi süreçler, dil gelişiminin devam eden bir parçasıdır. Dil, bireyin düşünsel ve duygusal gelişimine derinlemesine bir etki yapar ve kişinin çevresiyle etkileşimde bulunmasına olanak tanır.

1.2. Dislali Nedir?

Dislali günümüzde ülkemizde çok yeni bir kavram olup çalışmaların üstünde daha çok Avrupa da durulmaktadır. Yeni bir kavram olması nedeniyle bu yetersizlik hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. Olası nedenler ve yapılan çalışmalarla ele alınmış bir kavramdır. Dislali çocuğun dil gelişim süreçlerinin tamamlayamamasıyla ortaya çıkan, öğrenme güçlüğü'nün alt kavramı olan bir yetersizliktir. Dislaliye sahip çocuklar harflerin fonetik seslerinin karıştırılması veya çıkartılamamasıdır. Bu yetersizliğe sahip bireylerin zeka seviyeleri normal ya da normalin üstündedir bu durum bir zihinsel yetersizlik değil gelişimsel yetersizliktir ve sebebi tam olarak bilinmemektedir. Olası nedenlerin göz önünde bulundurulması gereklidir örneğin bu yetersizliğe zihinsel işlevlerde bir yetersizlik sebep olmamaktadır ancak dilin normal gelişimini engelleyen bir faktör sebebiyle seslerin, harflerin çıkartılmasında örneğin s/z/k/l/m/n/b/p gibi harflerin fonetik yapıları benzer olduğu için çıkartılmasında sorun yaşanır ya da hiç çıkartılamaz.

1.3. Dislalinin Belirtileri

Genel olarak işlevlerinin bozulmasının sebebi farklı kombinasyonlara bağlıdır. Beynin hatalı işleyişi zedelenmesi sonucu oluşan tahribatların sebep olduğu düşünülmektedir ayrıca biyokimyasal bozukluklar da neden olabilir. Mekân ve zaman kavramlarını anlamakta zorluk yaşamak, dil hareket ve sesleri taklit edememek, dil kaslarının yeterli gelişmemesi, farklı sesleri ayıramamak, psikolojik faktörler dislaliye sebep olabilir. Ayrıca dislali doğuştan da meydana gelebilir doğum öncesi dönemde, bebeğin anne karnında yeterli gelişimi tamamlayamamasından dolayı dil bağının bitişik olması sebebiyle harflerin çıkartılmasında

sorun yaşayabilir bu durumda dislalinin ortaya çıkmasına sebep olabilir. Belirtilerine değinmek gerekirse;

- Dil gelişiminde gerilik, konuşma da bozukluk.
- Bilişsel yeteneklerde ve algıda yetersizlik.
- Kavram gelişiminde yetersizlik.
- Öz-bakım becerilerini yerine getirmekte güçlük yaşama.
- Hafızada güçlük, hatırlamada zorluk yaşama.
- Çok hareketlilik, hiperaktiflik.
- Akademik başarıda yetersizlik.
- Düzensizlik.
- Mekânda algı gibi gün, ay ve yıl gibi kavramları anlamakta güçlük yaşama.
- Duygusal olarak hassas ve davranış yönetimini yapmakta güçlük yaşama.

1.4. Okul Öncesi ve Okul Döneminde Bireylerde Dislali Gelişimi

Normal dil bilgisinde yer alan değişkenleri incelendiğinde, dilin gelişiminde sosyal etkileşimin önemli bir yer aldığı görülmektedir. Çocuğun dil gelişiminde ailesinin, sosyal çevresinin ve akranları ile ilişkileri önemli rol oynamaktadır. Bu durumlar dile doğrudan etkili olmasa da dolaylı yoldan etkilemektedir. Sosyal ilişkilerde ve çocuğun gelişim sürecinde meydana gelen anormallikleri veya değişiklikleri ortaya çıkarır. Bu yetersizlikten dolayı çocuğun davranış problemleri ortaya çıkabilir. Bu davranış problemlerinin en büyük nedeni dilde ki yetersizlikten dolayı iletişim kuramamasıdır ayrıca dilsaliye sahip bireyler empati yeteneğine sahip değildir. bu yetersizliklerden dolayı davranış problemleri gözlenebilir bunlara örnek verecek olursak; oyun oynarken sıra beklememek, sohbet başlatmadığı için oyuna dahil olamamak, empati yapmadığı için akranlarının düşüncelerine önem verememektedir bundan dolayı akran zorbalığına uğrayabilir ve bu tutumdan dolayı problem davranışlar ortaya çıkar. Bu çocuklarda davranış problemlerine örnek vermek gerekirse;

- Düzensiz olurlar
- Dikkat sürelerinin kısa olmasının getirisi ve tez canlılıkları sebebiyle başarı performanslarında eksiklik gözükür.
- Yönergeleri anlamakta zorluk yaşarlar.
- Sosyal yaşamda ve iletişim kurmakta zorluk yaşarlar.
- Huzursuz ve anlamlandıramadığımız tekrarlayan hareketler yapabilirler.
- Ekolali görülebilir.
- Bir işi tamamlamakta güçlük yaşarlar.
- Aceleci ve düşünmeden hareket ederler.
- Birden fazla iş/nesneye odaklanamazlar.
- Yalnız kaldıklarında kontrolsüz hareket ederler.

1.5. Neler Yapılabilir?

İşitme merkezine müdahale, dil iletişim organlarını ve motor becerilerini aktif olarak kullandığı özel eğitim programları hazırlanabilir. Solunum ve dinleme egzersizleri işlevsel türdeki dislaliyi düzeltmek için etkilidir. Tekrarlanan dille bütünleştirilmesi, teşvik edilmesi ve desteklenmesi ve fonetik araçlarının kullanımını göz önünde bulundurarak tüm müdahalelere ihtiyaç duyan küresel bir odak noktası oluşturmak. Fonetik çeviricilerin aktarımı için. Bu, müdahalelerin dislaliye sahip çocuklarda ki yetersizlikleri eğitimle beraber olasılığının azaltılmasına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

1.6. Ailelere Tavsiyeler

Aileler bu süreçte öncelikle tanıyı kabul etmelidir. Ana-babaların korkusu çocuklarının toplum tarafından dışlanması ve kabul görmemesi bu tür yetersizlikleri kabul etmemelerinde ki en büyük etkidir. Bu durumu kabul etmemelerinden dolayı eğitim ve iyileşme sürecini reddetmeleri nedeniyle çocuklarının gelişimine fayda sağlayamamakta ve durumu iyice kötüleştirebilirler. Ancak çocuklarının hasta değil bir yetersizliğe sahip olduğunu bilmeleri gerekir. Bu yetersizlik geliştirilip semptomlarının azaltılmasına eğitimler ile yardımcı olunabilir. Yapılan çalışmaları tekrar edip uzman kişiler ile beraber çalışıp aile-öğretmen iş-birliği içinde olmalıdır.

1.7. Öğretmenlere Tavsiyeler

Öğretmenler bu tanının konulması için ilgili birimlere yönlendirebilmesi için bu yetersizliğin nedenlerini bilmesi gerekir. Çocuğa tanı koyulduktan sonra bireysel eğitim planı ile eğitimlere devam edebilir. Çocuğun yetersiz olduğu alanı tespit edip bu konu ile alakalı çalışmalar, etkinlikler yapabilir ve çocuğun gelişimi için destekleyebilir. Çalışma alanında ki fazla nesnelere kaldırabilir ve dikkatini toplamasını sağlayabilir. Akranlarıyla beraber iş-birliği içinde çalışacağı etkinlikler düzenleyebilir ve iletişim problemlerinin gelişmesini sağlayabilir. Öğretmenler, dislali yetersizliği yaşayan öğrencilere yardımcı olmak için birçok yöntem kullanabilirler. Bu stratejiler, sınıftaki çeşitli öğrenci ihtiyaçlarına odaklanarak, öğrenme ortamını zenginleştirerek ve öğrencilerin dil becerilerini güçlendirmeye yönelik etkili pedagojik yaklaşımları içermelidir. Örneğin bireysel eğitim programları hazırlanarak sınıfta farklı düzeyde dil becerisine sahip öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim yöntemleri uygulanabilir. Grup çalışmaları ve ortak çalışmalar gibi etkileşimli eğitim yöntemleri, öğrencilerin akranlarıyla iletişim kurmalarını ve dil becerilerini geliştirmelerini sağlar. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına odaklanan kişiselleştirilmiş öğrenme planları oluşturmak, dil gelişimini güçlendirebilir. Öğrencilerin güçlü yönlerini ve zayıf noktalarını belirlemek ve buna göre özel destek sağlamak önemlidir. Bir diğer yöntem ise görsel ve işitsel materyallerin kullanımınıdır. Resimler, grafikler, slaytlar, videolar ve ses dosyaları gibi görsel ve işitsel materyaller, dil gelişimini desteklemekte etkili olabilir. Bu materyaller, öğrencilerin anlama, dinleme ve ifade becerilerini güçlendirerek ders materyallerini daha iyi kavramalarına yardımcı olabilir ve ekolali gibi tekrarlayan hareketlerin önüne geçip dil gelişiminin desteklenmesinde ışık olabilir. Dil oyunları ve aktiviteler yapmak, dil gelişimini desteklemek için çeşitli dil oyunları ve aktiviteler gerçekleştirmek etkili olabilir. Örneğin bulmacalar, kelime oyunları, dil kartları ve hikâye yazma gibi etkinlikler, öğrencilerin dil becerilerini geliştirebilir.

1.7.1. Dil Zenginleştirme Etkinlikleri

Sınıfta dil zenginleştirme etkinlikleri düzenlemek, öğrencilerin kelime dağarcıklarını artırmalarına ve ifade yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Sözlü sunular, kitap okuma etkinlikleri ve kelime oyunları bu konuda faydalı olabilir.

1.7.2. Öğrenci İlerlemesini İzleme ve Geri Bildirim

Öğrencilerin dil gelişimini düzenli olarak izlemek ve geri bildirim sağlamak, öğrencilere hedeflerine ulaşmaları konusunda rehberlik eder. Bireysel öğrenci portföyleri, öğrenci ilerlemesini değerlendirmede kullanılabilir. Öğretmenler, bu yöntemleri ve aktiviteleri uygulayarak dil gelişimini güçlendirebilir ve dislali yetersizliğini yaşayan öğrenciye destek sağlayarak sınıf içerisinde öğrencinin başarılı olmasını sağlayabilirler. Yöntemler, öğrencilere farklı öğrenme stillerine uygun bir ortam sağlamak amacıyla esnek ve kişiselleştirilmiş bir eğitim yaklaşımını destekler.

1.8. KAYNAKLAR

- Moreno González, R. & Ramírez Villegas, M. A. (2012). Las habitaciones de la dislalia.
- Andrade, H., Pérez, L., Sandi, M., Vildoso, L., & Orellana, G. (2014). Programa psicopedagógico de detección, asistencia y estimulación lingüística de problemas de dislalia en niños de jardines infantiles de la ciudad de sucre. *ECORFAN*, 1(8), 249-260.
- Perera, L. C. C., Ávila, L. P., & Lima, E. M. (2015). Atender la dislalia desde la escuela primaria, Una necesidad actual. *Atenas*, 4(32), 113-122.
- Borrero, M. Á. & Ruiz, K. Z. (2017). Programa de intervención para mejorar la dislalia funcional en escolares. *Revista colombiana de rehabilitación*, 16(1), 6-14.
- Peng, P., & Fuchs, D. (2016). A meta-analysis of working memory deficits in children with learning difficulties: Is there a difference between verbal domain and numerical domain?. *Journal of learning disabilities*, 49(1), 3-20.
- Taşdelen, B., & Özkan, Ş. (2019). X, Y ve Z Kuşaklarının instagram ve facebook aracılığıyla oluşturdukları imaj. *Atatürk İletişim Dergisi*, (18), 57-86.
- Şener, Y. Z., Okşul, M., & Çöteli, C. (2018). Association between aplastic anemia and atrial fibrillation: Is inflammation the only underlying mechanism. *Circulation Journal*, 82(9), 2450.